

Література

1. Лазарев В. А. Конкурентоспособность вуза как объект управления: монографія / Лазарев В. А., Мохначев С. А. – Пригородные вести, 2003.
2. Малыгина О.А. Формирование профессиональной мобильности бакалавров в техническом университете / О.А.Малыгина // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – 2011. – № 129.

Шевченко С.А., здобувач, м. Херсон, **Никитенко Ю.П.**, здобувач, м. Новомиргород
Малаховський Ю.В., к.е.н., доцент, Кіровоградський національний технічний університет,
м. Кіровоград

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМ РОЗВИТКОМ АПК РЕГІОНУ

Розробка стратегічних програм розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні на перспективу до 2020 року [1-3] створила передумови для запровадження на національному та регіональному рівнях прийомів корпоративного управління ним. Це передбачає не лише проведення організаційних заходів цільової структуризації, кластеризації, відносного виокремлення та концентрації окремих підгалузей сільськогосподарського виробництва на національному та, переважно, місцевому рівнях, але й розширює ареал практичного застосування з цією метою цілісної системи універсальних вартісних методів стратегічного менеджменту, концепцій максимізації добробуту власників та стейкхолдерів [4], дозволяє виразити і виміряти рівень партнерства держави і приватного бізнесу [5].

Найбільш змістовно плідною та кількісно максимально точно визначеною концепцією управління діяльністю територіального об'єднання різнопрофільних сільськогосподарських підприємств, є вартісно орієнтований менеджмент (value-based management, VBM) процесу нарощування ринкової оцінки бізнесу як цільового показника ефективності господарювання для його власників.

З позицій цієї концепції метою розвитку регіонального багатопрофільного квазікорпоративного об'єднання підприємств визначається нарощування ефективності використання сумарних активів у його економіці, що забезпечує зростання добробуту їх власників, за умови, що при цьому не порушуються/планомірно переслідуються поточні та перспективні інтереси усіх останніх зацікавлених осіб, так званих інституціональних стейкхолдерів.

З метою обґрунтування кількісної стратегії територіального менеджменту рядом іноземних, а сьогодні вже й пострадянських та вітчизняних, авторів було обґрунтовано й деталізовано окремі напрями концепції нарощування економічної вартості – economic value added (EVATM) –

регіональної сукупності підприємств реального сектору економіки як квазікорпоративного утворення [6-11].

Гіпотетично сформульована концепція управління квазікорпоративним об'єднанням відокремлених бізнесів різновиду економічної діяльності адміністративної території базується на визначенні вартості агропромислового комплексу регіону як сукупності використовуваних активів сільськогосподарських підприємств, що у результаті застосування заходів ефективного управління мають потенційну здатність створювати економічну вартість у майбутньому.

Універсальною концепцією, що набула загального визнання, яка орієнтується на актуалізацію майбутньої вартості (квазі)корпорації в процесі прийняття поточних операційних і стратегічних рішень, є ціннісно орієнтоване управління (VBM) нею [12]. З моменту визнання VBM у якості найбільш придатної для визначення мети стратегічної діяльності квазікорпорації моделі, апробовано декілька підходів і методів оцінки та управління вартістю інституційних одиниць.

Історично першим практичним підходом до максимізації вартості багатoproфільного об'єкту управління стала концепції оцінки ефективності інвестиційної та фінансової стратегії діяльності на основі здатності створювати додану акціонерну вартість (ДАВ) – shareholder value added (SVA) [13].

Пізніше, фінансовим аналітикам та менеджменту (квазі)корпорацій довелося вирішувати одну з проблем проведення оцінок вартості, яка полягала у необхідності трансформувати бухгалтерську звітність з облікових у фінансові показники. Пристосована для цього модель, що оперує показником економічної доданої вартості – economic value added (EVA) стверджує – корпорація дійсно отримує економічний прибуток лише у тому випадку, коли її доходів вистачає для покриття операційних витрат і вартості капіталу [14].

Якщо враховувати ту обставину, що EVA є величиною, що ідентична до величини остаточного доходу (Residual Income, RI), для її практичного розрахунку необхідно внести значну кількість поправок до бухгалтерської звітності корпорації [15].

Паралельно з описаною концепцією, частиною дослідників та практиків реалізується інший напрям менеджменту, що орієнтовано на вартість і формування вартісного мислення у всіх стейкхолдерів компанії. В основі підходу лежить ідея оцінки та контролю економічного прибутку, при цьому акцент зміщений у бік інтерпретації показника економічного прибутку, а не на його розрахунок. Відмінною рисою згаданої концепції є розширене уявлення про показник задіяного капіталу корпорації [16].

Подальший розвиток концепції управління вартістю корпорації пов'язується зі зниженням ступеня впливу вже здійснених інвестицій на майбутню ефективність стратегії розвитку, а також з необхідністю урахування при аналізі стратегій інтересів усіх стейкхолдерів компанії. Концепція доданої

грошової вартості – cash value added (CVA) (residual cash flow, RCF) концентрується на твердженні, що від підвищення вартості корпорації повинні вигравати не лише акціонери, а й інші стейкхолдери [17].

При цьому, на відміну від економічної доданої вартості (EVA), додана грошова вартість (CVA), як міра оцінки створення акціонерної вартості, більшою мірою орієнтується на грошові потоки, що генеруються операційною діяльністю корпорації, ніж на рентабельність минулих інвестицій ROI. Таким чином, CVA частково позбавлена недоліків, що пов'язані із застосуванням бухгалтерського обліку за методом нарахування EVA. Це пояснюється тим, що методологічною основою CVA є показник внутрішньої норми прибутковості інвестиції – cash flow return on investment (CFROI). З врахуванням особливостей розрахунку показника спрацьовує правило: якщо величина CFROI перевищує необхідний інвесторам середній рівень, то корпорація створює вартість і навпаки [18]. Більше того, якщо грошові потоки на інвестиції перевершують необхідний інвесторами рівень прибутковості, що задається пороговим значенням ціни задіяного капіталу, то це означає, що корпорація створює вартість і підвищує рівень добробуту своїх акціонерів, а також переслідує інтереси інших стейкхолдерів [19].

Інструментарієм оцінювання ефективності впливу окремих декомпозитованих програм стратегічного розвитку на економіку агропромислового комплексу регіону в цілому, т.з. “економічної ефективності”, на відміну від “фінансової ефективності” для приватного інвестора, виступає аналіз витрат та вигід (cost-benefit analysis, CBA). Застосування методу передбачає проведення дооцінки ефективності вкладення суспільних коштів у термінах потоку вигід для соціуму. Тобто, нарощування економічної вартості регіону є можливим лише у процесі реалізації одночасно фінансово (з точки зору інвесторів проекту) та економічно (з точки зору регіонального розвитку) доцільних інвестиційних проектів.

Останні дослідження, що пов'язані з проведенням аналізу ефективності (квазі)корпоративної діяльності в координатах створення вартості, передбачають врахування при цьому інтересів не лише власників капіталу, але й постачальників нефінансових ресурсів (матеріальних, трудових, інтелектуальних). При цьому, потенційна конфліктність співпраці окремих учасників тристороннього процесу (конкретно, бізнесу та влади) пов'язана з тим, що регіональна адміністрація напряму не зацікавлена у зростанні вартості бізнесу, тобто переслідує, передовсім, мету досягнення власних цілей діяльності: зменшення рівня безробіття, максимізації потоків податкових платежів, можливості перекласти на бізнес частини своїх функцій з соціального забезпечення населення регіону тощо. Балансування, хоча б часткове, інтересів приватного бізнесу та влади при цьому є можливим з врахуванням потоків їх вигод та витрат.

Всебічне вивчення особливостей практичного втілення концепції стратегічного управління розвитком регіональної системи агропромислового виробництва у якості квазікорпорації за умов припустимих спрощень, в цілому сприяє подоланню негативних тенденцій “економіки фізичних осіб”, засвідчує її принципову придатність до високоефективної реалізації місцевими владними органами галузевого управління.

Література

1. Стратегія розвитку України у період до 2020 року. Режим доступу: http://www.dsaua.org/index.php?option=com_content&view=article&id=90%3A-2020-&catid=36%3A2010-09-13-13-04-19&Itemid=70&lang=uk.
2. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки (на період до 2020 року) (з внесеними змінами і доповненнями НААН). Міністерство аграрної політики та продовольства України. Режим доступу: http://www.uaan.gov.ua/sites/default/files/strateg_do_2020r.pdf.
3. Стратегія економічного та соціального розвитку Кіровоградської області на 2013-2020 року. Кіровоградська обласна державна адміністрація, Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу: http://www.kspu.kr.ua/download/project_of_strategy.pdf.
4. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. Fundamentals of Corporate Finance. Third edition. McGraw-Hill Companies. 2001. – 639pp.
5. Kunte A., Hamilton K., Dixon J., Clemen M. Estimating National Wealth: Methodology and Results. World Bank, 1998. Режим доступу: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSCContentServer/WDSP/IB/1998/11/17/000009265_3981013134540/Redndered/PDF/multi_page.pdf.
6. У.Изард. Методы регионального анализа: введение в науку о регионах. М.: Прогресс, 1966.
7. Porter M.E. Competitive Advantage, Free Press, New York, 1988. Chapter 10.
8. Krugman P. R., Wells R. Economics. – Worth Publishers, 2005. – 1200 p.
9. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. Учебник (4-е издание). М., ГУ ВШЭ, 2004, 495 с.
10. А.Ворус. Экономика отраслевых регионов. М.: МГУ, ТЕИС, 2000.
11. Конкурентоспособность регионов: теоретико-прикладные аспекты / Под ред. Н.Я.Калужновой. М.: ТЕИС, 2003.
12. J. Martin, J. William Petty. Value Based Management. The Corporate Response to the Shareholder Revolution. Harvard Business School Press. 2000. – 249pp.
13. Rappaport, Alfred. Creating Shareholder Value: The New Standard for Business Performance. New York: Free Press, 2000. ISBN 0029257204.
14. Ehrbar, Al. EVA: The Real Key to Creating Wealth. New York: John Wiley& Sons, 1998.
15. Малаховський Ю.В. Управління ефективністю діяльності суб'єктів господарювання регіону за моделлю максимізації його вартості // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки, вип. 22, ч. 1. – Кіровоград, КНТУ, 2012. – 396 с. – С. 196-208.
16. Коупленд Т., Колер Т., Мурин Дж. Стоимость компаний: оценка и управление: Пер. с англ. М.: Олимп-Бизнес, 1999. – 576 с.
17. Ottoson, E., Weissenrieder, F. 1996. “Cash Value Added – a new method for measuring financial performance” in Gothenburg Studies in Financial Economics. 1996/1.
18. Madden B. J. 1999. CFROI Valuation: A Total Systems Approach to Valuing the Firm. Butterford-Heinemann: Oxford.
19. Прохорова В.В. Субрегиональные ресурсы и инструменты интенсивного развития территориальных экономических систем современной России. Москва: МГУ, 2010. – 224 с.